

INHOUD

Het genootschap	9
Lichtspel	17
Als kapstokken zo mager	23
De bezoeker	29
Het avelduur van Ko Nijnet	37
Daar ergens moet een dorp liggen	49
Mensen die luisteren	63
De bruiloft	79
Quatre-mains	91
Zonder ons is er geen muziek	97
De zeemeermin	105
Verjaardag in Zwart Nazareth	113
Avondwake	121
Met de wind mee	129
De beste van alle werelden	137
En is er niets veranderd	145
Van de aarde vallen	153
Voorbijgangers	161

Het genootschap

Toen ik er voor de derde keer kwam, groette hij niet meer bij het opendoen. Hij keek me aan en stapte opzij om me binnen te laten. Ik ging aan de houten tafel bij de vensterbank zitten, waar mijn vulpen en schrift al voor me klaarlagen.

‘Wedden dat jij daar niet naar binnen durft te gaan,’ had Jérôme gezegd. ‘Je krijgt drie gulden als je binnen bent en vijf als je er langer dan een uur blijft.’ We hadden al vaker een glimp van zijn woonkamer proberen op te vangen, door de woekering van de langzaam bruin geworden kamerplanten op de vensterbank heen. Soms zagen we hem buiten lopen. Dan droeg hij een linnen boodschappentas waarvan een van de hengsels stuk was gegaan. Zijn linkervoet bewoog bij elke stap iets naar de andere toe en hij keek niet bij de ramen van de huizen naar binnen, zoals alle andere mensen die door de straat liepen.

‘Die man schrijft een boek over vleermuizen,’ zei Jéromes moeder, terwijl ze het gordijn een stukje verder opentrok. ‘En je kunt er maar beter uit de buurt blijven,’ voegde ze er na een stilte aan toe. Jéromes

moeder spaarde cactussen en vanachter haar raam hield ze alle huizen aan de overkant in de gaten: ze keek hoe laat mijn moeder de gordijnen opendeed, op welke dagen ze naar buiten was gegaan, en ze keek of er iets van beweging te zien was in het huis van de vleermuizenman.

Op een vrijdagmiddag belde ik aan en door het raampje van de deur zag ik hem dichterbij komen. Jérôme had zich met zijn voetbal onder zijn arm achter de eik verstopt om te zien wat er gebeurde. Toen de deur openging leek hij langer dan ik had gedacht en zijn gezicht stond verstoord, zoals het gezicht van de meester als er te veel herrie was in de klas. Naast zijn rechteroog had hij een litteken: drie dunne witte streepjes onder elkaar. ‘Ik maak een werkstuk over vleermuizen,’ zei ik en ik keek naar zijn gezicht. Er veranderde niets. Ik vroeg of hij misschien wat informatie had. Hij bleef me aankijken, knikte toen en zei: ‘Kom maar even binnen.’ Ik liet de deur dichtvallen zodat Jérôme niets meer kon zien.

De man liep voor me uit naar de woonkamer. Ik wachtte even, keek naar de deur achter me die dicht was en volgde hem. Hij legde dikke boeken over vleermuizen op zijn lange tafel en een map vol plaatjes en knipsels. Hij zei dat ik in de boeken kon kijken en vijf plaatjes mocht uitkiezen om in mijn werkstuk te plakken. Ik bekeek de map en dronk van de thee die hij me was komen brengen. De planten op de vensterbank naast me roken citroenig en de thee had een gerookte

smaak. De zwarte kraalogen van de vleermuizen keken priemend de camera in. Sommige lieten hun tanden zien, andere klaptten hun donkere vleugels uit.

Een week later nam ik mijn oude vulpen en een leeg schrift mee van school. Ik belde aan terwijl Jérôme achter de boom zat en de man liet me zonder vragen te stellen binnen. Nu was ik ook aan het werk als hij aan de andere kant van de kamer achter zijn bureau zat. Hij typte alleen met zijn middelvingers en het leek of hij steeds opnieuw moest nadenken over waar de letters precies zaten. ‘Eigenlijk schrijf ik mijn werkstuk over vampiers,’ zei ik tegen de lange, typende rug. Die draaide zich langzaam om. Zijn gezicht was donker, bruinverbrand en hij had veel rimpels. Jéromes moeder zei dat hij eruitzag als iemand die jarenlang door vreemde landen had gedwaald en alleen maar in de buitenlucht had geslapen. Ik keek naar zijn litteken. Misschien was het een vogelklauw die hem gekrast had in de jungle, of misschien kwam het door dikke lagen doornstruiken waar hij doorheen had moeten kruipen toen hij achtervolgd werd. Ik wilde dat ik net zo’n litteken had als hij, zodat ik bij zijn genootschap zou horen en ik niks meer met wie dan ook in deze straat te maken hoefde te hebben. Hij zette thee en gaf me er een koek bij en ik bedacht dat Jérôme had gezegd dat ik nog eens drie gulden zou krijgen als ik iets zou eten of drinken in het huis.

‘Dracula was ook een vleermuis,’ zei hij. Ik knikte. Hij sloot zijn ogen en begon te spreken, zonder nog

op mij te letten. Het klonk alsof hij een gedicht voordroeg: 'Ik zag de door de maan verlichte hemel, waarin een grote vleermuis geruisloos als een schim naar het westen wiekte. Meestal fladderen vleermuizen, maar deze leek in een rechte lijn te vliegen, alsof hij precies wist waar hij moest zijn of zijn eigen plannen had.' Ik wist niet goed wat ik moest zeggen, of ik het misschien had moeten opschrijven. 'Dat komt uit het boek *Dracula*,' zei hij. 'Mooi klinkt het, hè?' Hij keek naar de lucht, toen een tijdje naar zijn handen en ineens was hij weer aan het typen, alsof hij ons gesprek vergeten was.

Ik kwam er nu bijna elke week. Soms, als ik daar zat aan de lange tafel met de plaatjes en de boeken om me heen, zag ik uit mijn ooghoek hoe Jérôme tussen de planten op de vensterbank door naar binnen gluurde. Ik keek niet naar hem, beet op de binnenkant van mijn wangen en probeerde zo netjes mogelijk te schrijven. In mijn schrift tekende ik grote lege vierkanten waar de plaatjes van vleermuizen moesten komen. Ik plakte ze niet in, ik bleef maar door de map bladeren en wist niet welke ik moest kiezen. Het was niet gelukt om alles wat ik opschreef in hoofdstukken in te delen zoals de man had gezegd dat ik moest doen. Ik schreef maar wat, soms had ik het verzonnen, soms was het iets wat ik vond in een van de boeken die hij voor me had klaargelegd. De tv stond altijd uit, zoals hij bij ons thuis altijd aan stond, met mijn moeder ervoor. Hij had lange, dunne vingers (precies zoals ik me voor-

stelde dat Dracula zou hebben) die hij langs de cd's in zijn boekenkast liet glijden. Ik kende de pianomuziek die hij draaide niet. Toch koos hij elke vrijdag zorgvuldig een cd uit, noemde Duitse namen en keek me bij het inzetten van de eerste noten even peinzend aan. Daarna ging hij met zijn rug naar me toe aan zijn bureau zitten en begon te typen. Ik bladerde in een aan elkaar geniet vergeeld boekje dat *Bloemen en vleermuizen* heette en er was een boek met zwart-witfoto's waar ik maar in bleef kijken. Er lag ook een boek over Dracula zelf op de stapel en eentje over Bram Stoker, de Ierse man die *Dracula* had geschreven. 'Dracula speelde orgel,' zei ik, 'geen piano.' Ik zag dat hij knikte, hij hoefde zich niet om te draaien om me het knikken te laten zien.

Jérôme schopte tegen de kiezels op de grond. 'Wat doe je daar nou elke vrijdag?'

'Gewoon.'

'Mag ik een keer mee?'

'Nee.'

'Mijn moeder gaat met jouw moeder praten. Hierover.'

Ik schopte ook tegen de kiezels.

'Jouw moeder is niet goed snik, zegt mijn moeder. Dat ze niet eens weet waar je elke vrijdagmiddag rondhangt.'

'Misschien,' zei ik. 'Misschien mag je over een tijdje een keer mee.'

De vrijdag erna lag de tafel vol kranten. Hij legde er een plastic Albert Heijntas bovenop. ‘Uilenballen,’ zei hij. ‘Zo kun je leren over gewone muizen.’ Hij ging zitten en haalde zwarte balletjes uit de tas, plakkerig, harig, en legde ze op de kranten. ‘Hier zitten botten in. Kaken, tanden, schedels van kleine dieren die door uilen worden opgegeten. De uil braakt al die botjes en haren uit in een bal en wij mensen kijken dan wat erin zit.’ Hij plukte een van de ballen uit elkaar. Ik pakte een zwarte bal van een krant en zocht naar de botjes die erin zaten.

‘Heb je een vader en een moeder?’ vroeg hij.

‘Een moeder.’

‘Weet je moeder waar je bent?’

Ik knikte omdat ik dacht dat knikken nu goed was en veegde het plakkerige zwart van het muizenkaakje dat ik vasthield. Misschien hoorde ik toch niet bij zijn genootschap, omdat hij deze vraag stelde. Of misschien dacht hij dat hij het wel moest vragen, dat dat hoorde als er kinderen bij je op bezoek kwamen. Ik wachtte tot hij meer vragen zou stellen, maar dat deed hij niet. ‘Kijk,’ zei hij en in zijn hand lagen kleine, scherpe tandjes. ‘Dit zijn de tanden van de bosspitsmuis. Dat kun je zien doordat ze een beetje rood zijn.’ Ik keek naar de witte streepjes naast zijn oog en bedacht hoe ik Jérôme erover zou vertellen en daarna bedacht ik dat ik Jérôme er helemaal niet over zou vertellen. Toen hij weer aan zijn computer zat, ging ik naast hem staan om mee te kijken. Hij stopte een cd-rom in het laatje en opende een encyclopedie

die hij Encarta noemde. Hij liet nieuwe plaatjes zien. Vlerken, zo heetten de vleugels van vleermuizen. Dat wist ik nu.

Op een middag was hij verdwenen toen ik opkeek van mijn schrift, ik hoorde alleen nog de zachte pianomuziek in de lege woonkamer. Ook in de gang was hij niet. Ik legde mijn hand om de ronde leuning en zolang ik die niet losliet durfde ik de treden naar boven te nemen. Boven waren de kamers stil, maar de deuren stonden open. Ik was bang dat hij ineens uit een kast zou stappen, dat ik een doods-kist zou vinden misschien. Er was een kamer waar doeken over de meubels lagen en in de slaapkamer waren de gordijnen dicht. Ik ging op het bed zitten en keek naar de pentekeningen die ingelijst aan de muur hingen. Geen tekeningen van vleermuizen, maar van mensen: een man, een vrouw, een jong meisje. Beneden viel de deur dicht en ik liep stil naar de trap om van bovenaf te zien of hij het was. Zijn sleutels kletterden op het rekje van de verwarming. Hij stond in de gang met de linnen boodschappentas in zijn hand. Ik probeerde zijn litteken te zien. 'Ik heb roze koeken gehaald,' zei hij. 'Voor als je nog even wil blijven.'

Beneden in de woonkamer vertelde hij hoe vleermuizen vliegen en we hieven onze armen op en deden het na. We hadden vleugels als vleermuizen, er zat zwart dun vel tussen mijn vingers en we wiekten door de lucht, we probeerden in een rechte lijn te vliegen, alsof we precies wisten waar we moesten zijn, alsof we

precies wisten wat onze plannen waren. Hij was een grote vleermuis en ik een kleine.

Toen ging de voetbal door het raam. Het glas liet zich in één beweging naar beneden vallen, zoals mensen doen die flauwvallen op tv. We keken naar de kleine stukjes glas die over de hele vloer verspreid lagen, met de bal ertussen. Ik liep er voorzichtig overheen. De planten op de vensterbank stonden nu in de buitenlucht. Ik duwde ze opzij om te kijken of ik Jérôme kon zien, maar de straat was helemaal leeg.

‘Ga maar naar huis,’ hoorde ik achter me. ‘Het wordt al donker.’

Op de laatste vrijdag kwam ik zo vroeg als ik kon. De muziek stond aan. Ik ging zitten en probeerde de lege blaadjes van mijn schrift vol te schrijven. Hij zette thee en ik wist dat ik het moest zeggen, maar ik hoopte dat er nieuwe uilenballen in de plastic tas zaten die ik in de keuken had zien staan en dat hij voor zou lezen uit een van zijn oude boeken. Hij zei niet veel en ik haalde vijf plaatjes uit de map, legde ze op de opengelaten vierkanten in mijn werkstuk, lijmde ze langzaam vast. Ik hoorde het harde slaan van zijn middelvingers op het toetsenbord.

‘Ik mag hier niet meer komen.’ Hij stopte met typen, ik keek naar zijn rug. Ik bewoog me niet tot hij zich omdraaide. Naast mijn oog had ik met Tipp-ex drie witte streepjes getekend, en ik zag dat hij het zag.

Lichtspel

We vlogen ongeveer boven Praag toen Lucy zei dat ze moest plassen. Mijn vrouw en de andere meisjes sliepen nog en ik tilde het slaperige kind over haar heen. Het was die vreemde overgangsfase van een vlucht waarin sommige mensen al wakker zijn, maar iedereen zich stil houdt, terwijl het licht via een paar raampjes naar binnen schijnt en door de ruimte danst. India was ver weg. Hier bevonden we ons in de bekende tussenwereld, waar stewards en stewardessen in vaste formules tegen ons praatten, waar eerst het drinken kwam en dan het eten en waar je een luikje voor je eigen raam kon schuiven om te doen alsof er geen buiten bestond.

Met Lucy op mijn arm wachtte ik voor de deur van de wc. Donkere slaapkrullen, vingers die over iedere zachte stof wreven waarmee ze in aanraking kwamen, nu was het de hals van mijn T-shirt. Het duurde al even. Ik rammelde aan de deur. Misschien was er iemand onwel geworden, flauwgevallen, misschien was het beter om de steward te waarschuwen. Maar Lucy en ik waren de enigen die wachtten en ik wilde liever even zo blijven staan, met het meisje dat weer